

Remissvar: Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6)

Bakgrund

Sveriges yngre läkares förening (SYLF) tackar för möjligheten att besvara remissen. SYLF är en yrkesförening inom SLF som representerar 13 000 läkare före specialistbevis. Vårt svar tar därför utgångspunkt i det som berör våra medlemmar.

18.8 Hälsa, vård och omsorg

Förslag: Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att närmare utreda och föreslå hur ett system med civilplikt bör utformas och införas för hälso- och sjukvård

SYLF tillstyrker förslaget att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att utreda kring civilplikt för hälso- och sjukvård. Vi vill poängtera att läkare måste vara delaktiga i utredningen och utvecklingen på samtliga punkter.

18.8.3 Behovet av personalförstärkning vid höjd beredskap – inom hälso- och sjukvård

SYLF instämmer i bedömningen att kraven på den civila sjukvården kommer öka vid höjd beredskap och att det då kommer finnas ett behov av personalförstärkning. SYLF anser att en viktig del i att kunna stärka personalförsörjningen i kristider är att börja med att göra så i fredstid. I nuläget vet man inte hur stort behovet av specialistläkare är i fredstid, det vi däremot vet är att vi behöver vara avsevärt många fler än vi är idag. En behovsanalys behöver komma på plats för att ha ett utgångsvärde att vidare kunna analysera behovet vid höjd beredskap. Således bör en nationell behovsanalys av specialistläkare göras och utifrån det kan man uppskatta behovet av antal utbildningstjänster för läkare. Som en del i detta är ett ökat statligt ansvar och dimensionering nödvändigt, för att inte låta underläkare fastna i väntan på utbildningstjänst. Idag ser vi dessvärre stora flaskhalsar där många vikarierar i stället för att komma vidare i sin utbildning mot specialist. Staten måste säkerställa att utbildningskedjan fungerar och att antalet specialistläkare som utbildas matchar behovet. En välfungerande sjukvård i fredstid är nödvändigt för att kunna växla upp vid höjd beredskap eller krigstid.

Utöver det så behöver man också inse att samma vårdnivå inte kan upprätthållas i fredstid och i krigstid. Även om inte krigshandlingar sker på Sveriges territorium måste vi ha beredskap för att omhänderta och rehabilitera stora mängder skadade. Socialstyrelsen tillsammans med MSB måste ta fram tydliga prioriteringar avseende vilken typ av vård som är viktigast respektive minst viktig. Det här är inget beslut som får lämnas till enskilda regioner eller enskilda läkare. Försvarsmakten saknar egen vårdkapacitet och kan endast bygga upp den genom att ta resurser från regionerna. Då är det viktigt att man sedan innan har prioriterat vilken vård som kan anstå och vilken vård som måste fortgå trots höjd beredskap eller krigstid. Mortaliteten för krigsskadade är som högst tidigt i förloppet och rutiner att snabbt ställa om måste då finnas.

Något annat man måste beräkna är hur många individer som Försvarsmakten kommer att göra anspråk på i krigsorganisationen och möjliggöra att dessa får träna med sina förband med bibehållen lön. Det måste också vara upp till Försvarsmakten att besluta om tjänstgöring för övning avseende personal som arbetar inom sjukvården. Arbetsgivaren skall inte kunna säga nej oavsett avtalsform för läkarna. Om en ST-läkare tas ur klinisk tjänst för att delta i övningar eller går utbildningar för att kunna ingå i en krigsorganisation ska inte det påverka individens livslön. Om sådana aktivitet förlänger tiden till specialistbevis bör individen kompenseras lönemässigt. Detsamma gäller för pension, om en läkare tjänstgör på deltid inom Försvarsmakten bör de kompenseras av båda arbetsgivarna avseende pensionsbortfall.

18.8.4 Hur behoven av personalförstärkning kan tillgodoses

SYLF tillstyrker föreslagna åtgärder i betänkandet, såsom omfördelning av personal, att minska vårdutbudet, att låta personalen göra andra uppgifter än i fredstid, kompletteringsutbilda personal och att minska personaltätheten. SYLF anser det självklart att en omfördelning av resurser och vårdutbud måste ske i krigstid och att personal behöver kompletterande utbildning när de förväntas utföra andra arbetsuppgifter än de är vana vid. Här vill SYLF dock poängtera att läkare fortsatt bör göra läkaruppgifter, även om individen omfördelas till en annan enhet.

SYLF tillstyrker förslaget att ta in förstärkningspersonal utifrån för att stärka upp personalen.

SYLF tillstyrker förslaget om delegering av enklare uppgifter kan ske till personal som stärker upp och innehar grundläggande sjukvårdsutbildning. Det är viktigt att man tillvaratar kompetensen hos befintlig personal inom hälso- och sjukvården, genom att låta dem vara delaktiga i beslut kring vilka uppgifter som är lämpliga att delegeras och inte. Läkare måste involveras i delegeringen eftersom de besitter den högsta medicinska kompetensen.

Med vänlig hälsning
SVERIGES YNGRE LÄKARES FÖRENING

För frågor var god kontakta,
Albin Arleskär, Intressepolitisk utredare
Sveriges yngre läkares förening
0704339525
Albin.arleskar@slf.se